

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.683/2023/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Kardos Andrea, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. január 30.
Az ügy tárgya: emberölés büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): Terhelt1

Elsőfok: Békés Megyei Bíróság, 3.B.634/2001/63., ítélet, tárgyalás,
2002. május 31.
Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.I.21/2003/8., végzés, nyilvános ülés,
2003. július 15.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván a Békés Megyei Bíróság 3.B.634/2001/63. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.21/2003/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Békés Megyei Bíróság a 2002. május 31. napján kihirdetett 3.B.634/2001/63. számú ítéletében Terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölés bűntettében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) és f) pont] . Ezért öt életfogytig tartó fegyházbüntetésre és a közügyek gyakorlásától 10 évi eltiltásra ítélte. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 40 évben határozta meg. A terhelttel szemben a kifosztás büntette miatt indult eljárást megszüntette. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, valamint az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] A terhelt és a védő fellebbezése alapján eljáró Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2003. július 15. napján meghozott Bf.I.21/2003/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] **II.** A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt1 terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség jelentett be felülvizsgálati indítványt.

[4] 1. A terhelt védője indítványa indokolásában kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a 2022. október 13. napján kelt ítéletében Terhelt1 terhelt vonatkozásában megállapította az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkének megsértését, mivel a feltételes szabadságra bocsátás 40 évben megállapított, beláthatatlanul távoli vizsgálati időpontja súlyában és következményeiben is a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztéssel egyenértékűnek minősül, nem elfogadható, mert nem garantálja a szabadulás „reményének reális lehetőségét”, amely már az elítéléskor pontosan átlátható időponthoz kapcsolható.

[5] Rámutatott arra, hogy az EJEB állandó ítélkezési gyakorlata szerint a belátható időn belüli, rendszeres felülvizsgálat lehetőségét kizáró tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés, vagy az ezzel egyenértékű, beláthatatlanul hosszú ideig tartó, a felülvizsgálat lehetősége nélküli szabadságvesztés önmagában véve is Egyezményesértő, a kínzó, megalázó büntetés tilalmába ütközik, felveti a 3. cikk sérelmét. Az EJEB több határozatához hasonlóan jelen ügyben is azt állapította meg, hogy a feltételes szabadságra bocsátás szempontjából irányadó első felülvizsgálat időpontja nem lehet több, mint 25 év.

[6] Kiemelte azt is, hogy a 3/2015. Büntető jogegységi határozat több okból sem tekinthető követendőnek, mivel kizárólag a Magyar László elítelt elleni első EJEB döntésre vonatkozóan született, emellett téves jogértelmezést tartalmaz, továbbá nem dolgozta fel a felülvizsgálat megengedettsége esetére vonatkozó valamennyi esetkört, hiszen az EJEB a Vinter ügyet nem csupán a tényleges életfogytig tartó, felülvizsgálat lehetősége nélküli szabadságvesztére, hanem a jelen ügyben is szereplő, a 25 éves időtartamot meghaladó minden esetkőre irányadónak tartja. Utalt arra is, hogy az alapjogi biztostnál indítványozták a 3/2015. Büntető jogegységi határozat alkotmánybírósági kontrolljának kezdeményezését, azonban ennek megtörténtéről nincs tudomásuk. Kitért arra is, hogy az EJEB a Varga és társai kontra Magyarország ügyben hozott döntésében azt állapította meg, hogy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztéssel, illetve az azzal egyenértékű joghátránnyal járó ügyekben az alkotmányjogi panasz nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak.

[7] Számos alkotmánybírósági határozat felhívásával fejtette ki, hogy a szabadságelvonás alkotmányosságához garanciák tartoznak, ezek közül az egyik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében – az Egyezmény 3. cikkével megegyező tartalommal – szereplő kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalma. Ez az alkotmányos védelem a bűncselekmény terheltjére is vonatkozik, az alapjogok korlátozására a terhelttel szemben is csak a szükségesség-arányosság követelményei mentén kerülhet sor. A büntetéssel fenyegetésnek pedig alkotmányos indokokon kell alapulnia, szükségesnek, arányosnak és végső soron igénybe vettnek kell lennie. Álláspontja szerint – az EJEB döntések lényegi

megállapításaival egyezően – az Alkotmánybíróság határozataiból is az következik, hogy a rehabilitációt és a preventív célokat nem szolgálja, ha az elítéltnak minden megbánás és tevékeny szembefordulás ellenére reális időn belül nincs esélye a szabadulás lehetőségének felülvizsgálatára.

[8] Kifejtette továbbá, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztést az Egyezmény 3. cikk (1) bekezdése alapján az EJEB önmagában nem tartja kizártnak, ez azonban nem jelenti azt, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége soha ne legyen érdemben és valószínűsítően vizsgálható. A felülvizsgálati rezsím ugyanis akkor feleltethető meg az Egyezmény 3. cikkének, ha annak lehetősége az elítélt számára is kiszámítható, átlátható módon biztosított és alkalmas arra, hogy a szabadságvesztés további fenntartásának indokoltságát érdemben vizsgálni lehessen. Emellett garantálnia kell a büntetőjogi és a kriminológiai szempontok tényleges figyelembevételét, melynek során értékelik az elítélt számára előzetesen megismerhető szempontokat, valamint az érdemesség elnyerése érdekében teljesítendő feltételeket.

[9] A felülvizsgálat időpontjára vonatkozó iránymutatást illetően az EJEB Vinter és társai kontra Egyesült Királyság ügyben hozott döntésére hivatkozott. E szerint az elítéltnak joga van a tényleges fejlődését figyelembe vevő rehabilitációra és ennek eredményeként a reintegrációra, azonban a beláthatatlanul hosszú idejű szabadságvesztés ebből a szempontból azonos a reménytelenséggel, így a szabadulás első várható időtartama 25 évnél hosszabb nem lehet.

[10] Érvéle szerint azzal, hogy az eljáró bíróságok Terhelt1 terhelt szabadulásának legkorábbi időpontját 40 évben határozták meg, a terhelt tulajdonképpen olyan a helyzetbe került, mint a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak, viszont – az EJEB által szintén kifogásolt – kötelező kegyelmi eljárás szerinti biztosítékok nélkül. A több évtizedes szeparáció tehát súlyosan aránytalan alapjogi korlátozást jelent, mivel az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdésébe és a III. cikk (1)-(2) bekezdésébe ütközik, emellett a 40 éves időtartam tehát teljes egészében ellentétes a Vinter és társai kontra Egyesült Királyság, a Bancsók és Magyar László kontra Magyarország és a Bodein kontra Franciaország döntésekben foglaltakkal is.

[11] Álláspontja szerint a Terhelt1 terheltre vonatkozó magyar jogalkalmazás és a vele szemben hozott jogerős döntés az EJEB által megfogalmazott követelményeknek tehát semmilyen tekintetben nem felel meg, az közvetlenül egyezményesértő.

[12] A védő azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős döntést – nyilvános ülésen – akként változtassa meg, hogy Terhelt1 terhelt vonatkozásában a bíróságnak a jogerős ítélet meghozatalától számított huszonöt év elteltével hivatalból, saját hatáskörében felül kell vizsgálnia a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, továbbá azt is, hogy a III. rendű terhelt ettől függetlenül kegyelmi kérelmet is nyújthat be. Annak megállapítását is kérte, hogy a jelen felülvizsgálat esetében figyelmen kívül marad a Be. azon rendelkezése, mely szerint az elítélt azonos okból kizárólag egy ízben terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt. Emellett indítványozta az anyagi és eljárási jogszabálysértések felülvizsgálatát is.

[13] 2. A jogerős ítélet ellen a Legfőbb Ügyészség BF.535/2023/5. számon, a Be. 651. § (3) bekezdésében írt kötelezettségnek megfelelően, a Be. 649. § (4) bekezdése alapján felülvizsgálati indítványt nyújtott be, egyúttal a terhelt védőjének indítványára nyilatkozatot tett, azt alaptalannak tartotta.

[14] Kifejtette, hogy mivel a 1993. évi XXXI. törvény 3. §-a alapján Magyarország magára nézve kötelezőnek ismeri el az EJEB joghatóságát és szerződő félként kötelezőnek tekinti az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepel, Terhelt1 terhelt vonatkozásában a felülvizsgálat Be. 649. § (4) bekezdésében írt valamennyi feltétele fennáll.

[15] Rámutatott arra is, hogy az EBH 2015.B.7. számon közzétett döntés szerint az EJEB egyezményesértést megállapító ítélete akkor alapozza meg a felülvizsgálati eljárást, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósult meg. Az EJEB ítélete önmagában nem dönti el a bűnfelelősséget, de olyan jogi tény, amely megalapozza a jogerős ügydöntő határozat egyezményesértő részének kiküszöbölésére alkalmas felülvizsgálati eljárást.

[16] Kiemelte, hogy – az EBH 2018.B.6. számon közzétett határozat megállapítása szerint – a felülvizsgálat nem feltétlenül vezet a jogerős határozat megváltoztatásához. Felülvizsgálati ok ugyanis nem valósul meg, ezért az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv nem az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – felülvizsgálati lehetőség olyan időpontban történő megnyílását, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után „de facto” csökkenthetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését. A nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv az Egyezmény 3. Cikkének megsértését az egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2014. évi LXXII. törvény által módosított 2013. évi CCXL. törvény (Bv. törvény) szabályozásának – általa vélt – jogszabályi hiányosságára alapozta, amely nem az ítéletet hozó bíróság eljárására, illetve az ügydöntő jogerős határozatra vonatkozik. A feltételes szabadságra bocsátás szabályain változtatni nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[17] Hivatkozott emellett a 3/2015. Büntető jogegységi határozat 2. pontjára is, mely szerint a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül, az Emberi Jogok Európai Egyezménye, mint ítélkezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételevel, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[18] Álláspontja szerint az EJEB döntéséből egyedül az következik, hogy az alkalmazott jogszabály mellett további szabályozás szükséges, amely nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat. Ezért a kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban a Kúria azt állapíthatja meg, hogy a konkrét ügyben az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, és így az EJEB által a Blonski és mások kontra Magyarország ügyben hozott ítélet alapján nincs ok és mód az alapügyben meghozott ítélet megváltoztatására.

[19] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Békés Megyei Bíróság 3.B.634/2001/63. számú ítéletét és a Szegedi Ítéltábla Bf.I.21/2003/8. számú végzését – tanácsulésen – hatályában tartsa fenn.

[20] **III.** A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa alapos, míg a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[21] 1. A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, mely a Be. 648. §-a alapján a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen terjeszthető elő. Az eljárási törvény a Be. 649. §-ában tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.

[22] A Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a Kúria a megtámadott határozatokat csak a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. E rendelkezés alóli kivételként a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[23] A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a Be. 660. § (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanácsülésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati indítványról akkor határoz nyilvános ülésen, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a) és b) pont].

[24] Jelen ügyben egyik felülvizsgálati indítvány sem irányult a terhelt terhére, a tanács elnöke pedig – a terhelt védője indítványának mérlegelése után – nyilvános ülés kitűzését nem tartotta szükségesnek.

[25] 2. A Be. 648. § c) pontjának II. fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján.

[26] Felülvizsgálati okot jelent, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv - megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alávetette magát [Be. 649. § (4) bekezdés], valamint

- ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv a nemzetközi szerződés azon rendelkezésének megsértését állapította meg, amely olyan eljárási szabálysértést valósított meg, amely e törvény szerint felülvizsgálattal nem, csak fellebbezéssel támadható [Be. 649. § (5) bekezdés].

[27] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

[28] E törvény 3. § b) pontja alapján a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján, a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor tett nyilatkozatával az Egyezmény 46. Cikkével, a 4. számú kiegészítő jegyzőkönyv 6. Cikkével és a 7. számú kiegészítő jegyzőkönyv 7. Cikkével összhangban teljes jogúan és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével kötelezőnek ismerte el az Európai Emberi Jogi Bíróság joghatóságát az Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei értelmezésével és alkalmazásával összefüggő minden ügygel kapcsolatban, amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló tények az Egyezménynek és a kiegészítő jegyzőkönyveknek Magyarországra nézve történő hatálybalépését követően következtek be. A törvény az 5. § alapján a kihirdetését követő 8. napon, azaz 1993. április 15. napján lépett hatályba.

[29] Az Egyezmény 46. Cikk 1. bekezdése szerint a szerződő felek vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[30] Terhelt1 terhelt Magyarország ellen 13524/20. számon kérelmet nyújtott be az EJEB-nél, mert álláspontja szerint a jogerős ítéletben kiszabott büntetés az Egyezmény 3. Cikkét sértő embertelen és megalázó büntetésnek minősül. Az EJEB a kérelmet a hasonló tárgyú kérelmekkel együtt, egyesített eljárásban bírálta el és a Blonski és mások kontra Magyarország ügyben 2022. szeptember 20. napján meghozott és 2022. október 13. napján véglegessé vált ítéletében megállapította az Egyezmény 3. Cikkének megsértését.

[31] Az EJEB a határozat II. részében az egyezményesértéssel összefüggésben a következő megállapításokat tette:

- az EJEB a korábbi hasonló ügyekben hozott döntéseire utalva megállapította, hogy a büntetések egy meghatározott minimális időtartam utáni automatikus felülvizsgálata fontos garanciát jelent a fogvatartottak számára az olyan fogvatartás kockázatával szemben, amely a 3. Cikket sérti (6. pont);
- rögzítette, hogy a magyar Büntető Törvénykönyv szerint az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt elkövető feltételes szabadságra bocsáthatósága előtt letöltendő minimális büntetési időnek a törvényben meghatározott minimum huszonöt év és maximum negyven év között kell lennie, a feltételes szabadságra bocsátás követelményeit pedig a 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 188. §-a tartalmazza. Így a nemzeti jog és gyakorlat lehetőséget biztosít a kérelmezőkre kiszabott életfogytiglani szabadságvesztés célzott bírósági felülvizsgálatára (7. pont);
- a kérelmezők ugyanakkor csak 30-40 év szabadságvesztés letöltése után válhatnak jogosulttá arra, hogy szabadlábra kerüljenek, ezért esetükben azt kell vizsgálni, hogy a felülvizsgálati mechanizmus megfelel-e az EJEB esetjogában lefektetett kritériumoknak (8. pont);
- ez a 30-40 éves időtartam, amennyit a kérelmezőknek várniuk kell ahhoz, hogy feltételes szabadságra bocsáthatóságuk első alkalommal megfontolásra kerülhessen, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára ajánlott maximális időtartam, azaz a 25 év (9. pont).

[32] Végezetül összefoglaló megállapítása szerint az a tény, hogy a kérelmezők csak azt követően remélhetik a szabadulás irányába tett előrehaladásuk felülvizsgálatát, ha életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésükből 30-40 évet már letöltöttek, elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytiglani szabadságvesztés büntetése az Egyezmény 3. Cikke vonatkozásában nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási idő indokolatlanul késlelteti annak hazai hatóságok általi felülvizsgálatát, hogy „az életfogytiglani szabadságvesztésre ítélt személy életében bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a személy olyan előrehaladást tett-e a rehabilitáció irányába, amelyek alapján a további fogvatartás törvényes büntetőjogi indokokkal már nem igazolható”. Ezért az Egyezmény 3. Cikkét megsértették (12. és 13. pont).

[33] Erre tekintettel megállapítható, hogy Terhelt1 terhelt vonatkozásában a Be. 649. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállnak.

[34] 3. Az Egyezmény 3. Cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

[35] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése ugyancsak kimondja, hogy senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.

[36] A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 32/2014. (XI. 3.) AB határozatban vizsgálta, melynek során irányadónak tekintette az EJEB-nek az Egyezmény a 3. Cikkét értelmező joggyakorlatát. E szerint a 3. Cikkben felsorolt tilalmak közös vonása, hogy mindegyikük bizonyos fokú testi és/vagy lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára. Az EJEB joggyakorlata alapján a kínzás, embertelen bánásmód vagy büntetés, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés között egyfelől a szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni. Ennek alapján embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek minősül minden olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket. Megalázónak akkor tekinthető a szabadságvesztés

büntetés, ha a célja az érintett személy lealacsonyítása {Indokolás [34]-[36] és [50]. bekezdés}.

[37] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

[38] Erre tekintettel a 3/2015. Büntető jogegységi határozat 1. pontja megállapította, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetősége az alkotmányos jogrend része, amelynek – törvényi előfeltételek megvalósulása esetén történő – bírósági alkalmazását nemzetközi szerződés nem tiltja.

[39] A Be. 659. § (4) bekezdése alapján a Be. 649. § (4) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[40] Ennek megfelelően a hivatkozott jogegységi határozat 2. pontjában megállapította azt is, hogy a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül az Egyezmény, mint ítélezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezménysértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[41] A Kúria korábban több határozatában is kifejtette, hogy az EJEB egyezménysértést megállapító döntése akkor képezi felülvizsgálati eljárás alapját, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ügydöntő határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósul meg [EBH 2015.B.7. és BH 2022.41.].

[42] A Kúria tehát a konkrét ügyekben meghozott konkrét bírósági ítéletek rendelkezéseit vizsgálhatja felül, azaz a Btk. és a Be. rendelkezéseinek az eljáró bíróságok általi alkalmazását, valamint azt, hogy ezek alkalmazása során történt-e az Egyezmény megsértése vagy sem [EBH 2018.B.6.].

[43] Az egyezménysértés megállapítása miatti felülvizsgálati eljárásban – eltérő szabály nem lévén – a Be. XC. Fejezetében szabályozott, felülvizsgálatra irányadó rendelkezések alapján kell eljárni.

[44] A Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, a Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[45] E rendelkezés a nemzetközi szerződés rendelkezésének megsértése miatt indult felülvizsgálati eljárásban is irányadó, ezért a Kúriának a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján kell vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének megállapítása tekintetében lehetséges-e a nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat hozatala, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[46] 4. A felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatban a bíróság Terhelt1 terhelttel szemben az elbíráláskor (2003. július 15.) hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) alkalmazásával szabta ki a büntetést (másodfokú ítélet végzés 5. oldal 7. bekezdés).

[47] A korábbi Btk. 40. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés életfogytig vagy határozott ideig tart.

[48] A korábbi Btk. 47/A. § (1) bekezdés alapján életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletben meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja. E § (2) bekezdése szerint, ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább 20 évben, ha az életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek büntethetősége nem évül el, legalább 30 évben határozza meg.

[49] A korábbi Btk. 166. § (2) bekezdés d) és f) pontja értelmében a büntetés 10 évtől 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést különös kegyetlenséggel, több emberen követik el.

[50] A korábbi Btk. 33. § (2) bekezdés c) pontja szerint az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)-h) pontjai] nem évülnek el.

[51] A korábbi Btk. 47/C. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet akkor bocsáthatja feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből az elítélt letöltötte a bíróság által meghatározott időtartamot, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

[52] Az ügydöntő határozatban a bíróság a terhelttel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést szabott ki, és nem zárta ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, annak legkorábbi időpontját 40 évben határozta meg.

[53] Magállapítható, hogy az EJEB hivatkozott határozata a kérelemmel érintett jogerős ítéletek vonatkozásában általánosságban utalt az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára és feltételeire vonatkozó magyar jogi szabályozásra, mely alapján azt is rögzítette, hogy a nemzeti jog és gyakorlat lehetőségét biztosít a kérelmezőkre kiszabott életfogytiglani szabadságvesztés célzott bírósági felülvizsgálatára.

[54] Az EJEB ezután azt vizsgálta, hogy a felülvizsgálati mechanizmus megfelel-e az EJEB esetjogában lefektetett kritériumoknak és e körben annak a szabályozásnak a hiányát kifogásolta, mely biztosítja, hogy a feltételes szabadságra bocsáthatóság érdemi vizsgálatára már 25 év elteltével sor kerülhessen.

[55] Az EJEB ítélete tehát nem állapította meg a Békés Megyei Bíróság 3.B.634/2001/63. számú ítélete és a Szegedi Ítéltőábla Bf.I.21/2003/8. számú végzése meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő voltát, így nem tekintette az Egyezménybe ütközőnek az eljárt bíróságok által a terhelt vonatkozásában alkalmazott korábbi Btk. 40. §-át és 47/A. §-át sem.

[56] A következetes ítélkezési gyakorlat alapján az anyagi jogerő feloldására, a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha az EJEB nem a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását, és nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után és a köztársasági elnök kegyelmi eljárását és döntését is garantáló módon tenné „de facto” csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetésének csökkenthetőségét [EBH 2018.B.6. I.].

[57] Az I. rendű terhelttel szemben nem tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására került sor, azonban a megjelölt határozatban foglalt érvelés jelen ügyben is

irányadó, attól a Kúria nem kíván eltérni (Bfv.III.1450/2021/6., Bfv.I.734/2022/12., Btf.I.468/2023/5.).

[58] Az EJEBlonski és mások kontra Magyarország ügyben hozott ítélete az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének meghatározására vonatkozó konkrét ítéleti rendelkezéseket nem kifogásolta, hanem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének felülvizsgálatára vonatkozó szabályozás hiányosságát ítélte egyezményesértőnek. Ez azonban nem az ítéletet hozó bíróságok eljárására és nem is a jogerős ügydöntő határozatra vonatkozik, a felrótt hiányosság jogalkalmazással nem pótolható, hanem kizárólag jogalkotással orvosolható.

[59] Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, s nem is pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[60] Mindezek alapján Terhelt1 terhelt tekintetében az EJEBlonski ítéletében megállapított egyezményesértés a felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható, a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására a Be. 662. §-a alapján nem kerülhet sor és a hatályon kívül helyezés Be. 663. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott feltételei sem állnak fenn.

[61] **IV.** A kifejtettekre tekintettel a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen –a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[62] A Kúria – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése és a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés alapján – öttagú tanácsban járt el.

[63] **V.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, míg a felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[64] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. január 30.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró